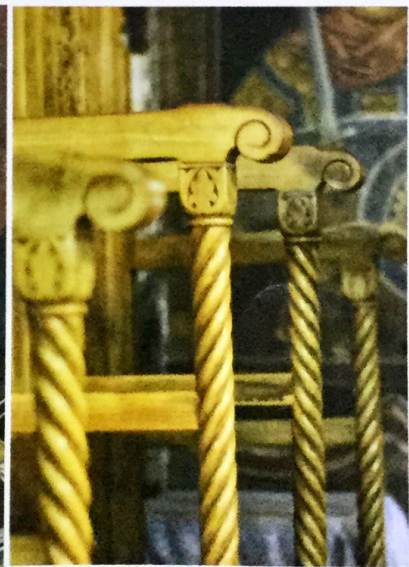

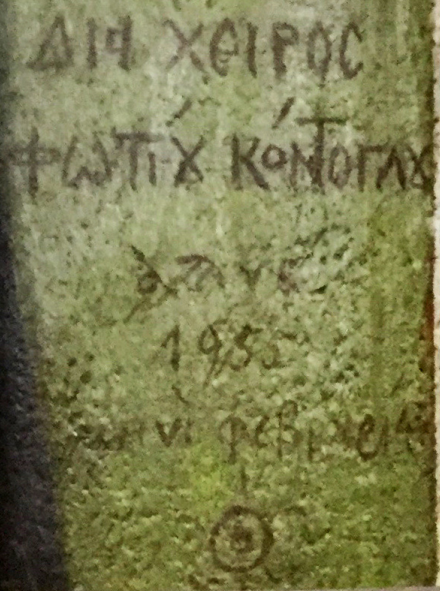
ΑΓΙΟΣ
ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ
ΠΟΛΥΓΩΝΟΥ ΠΕΔΙΟΝ
ΤΟΥ ΑΡΕΩΣ

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΝΑΟΥ

Ο Ιερός Ναός Αγίου Χαράλάμπους της περιοχής Πολυγώνου βρίσκεται στην ανατολική πλευρά του πάρκου του Πεδίου του Άρεως και είναι τρίκλιτος σταυροειδής με τρούλο. Κτίστηκε από Μικρασιάτες πρόσφυγες και θεμελιώθηκε το 1929 από τον Αρχιμανδρίτη π. Παναγιώτη Βεζυργιάννη. Σημαντικός σταθμός στην ιστορία του είναι το 1955, όταν φιλοτεχνείται μεγάλο του μέρος από τον ευσεβή αγιογράφο και λογοτέχνη Φώτη Κόντογλου και τους συνεργάτες του, Σπυρίδωνα Παπανικολάου και Νικόλαο Ιωάννου. Το 1958 ολοκληρώνεται η ριζική ανακαίνιση και ο εξωραϊσμός του ναού με μεγάλο ευεργέτη τον εφοπλιστή κ.Αδαμάντιο Χατζηπατέρα, ο οποίος χρηματοδότησε πολλές αγιογραφίες, έργα του αγιογράφου Αρτέμη, εκπροσώπου του καλλιτεχνικού κινήματος των Ναζαρηνών ζωγράφων (όπως τα Εισόδια της Θεοτόκου) αλλά και έργα του Κόντογλου (όπως ο Παντοκράτορας του τρούλου, το τέμπλο του ιερού, το τόξο του δόλου, τα μαρτύρια του αγίου Χαράλάμπους κ.α.). Το 1964-1969, ο ναός ανακαινίστηκε ριζικά και εξωραϊστική υπό τον εφημέριο Αρχιμανδρίτη π. Φρουμέντιο Νάσιο. Στη συνέχεια υπέστη ζημιές από το σεισμό του 1999 και από την υγρασία με το πέρασμα του χρόνου. Σήμερα, ο εφημέριος π. Κωνσταντίνος Κοντορούδας μαζί με το εκκλησιαστικό συμβούλιο προσπαθούν να διασώσουν για τις επόμενες γενιές το ναό. Ταυτόχρονα επιδιώκουν την επίσπευση της κήρυξης του ως διατηρητέου μνημείου.

ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
ΒΑΣΙΣΜΕΝΟ ΣΕ ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΚΑΙ ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ

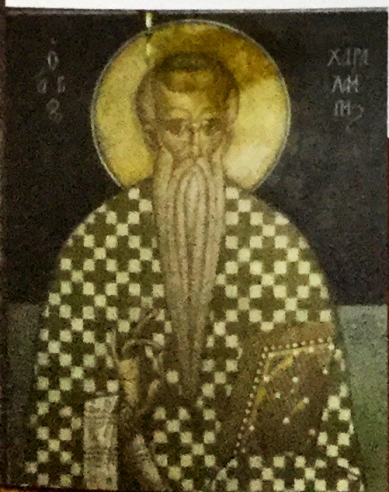

ΟΙ ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΕΣ - ΦΩΤΗΣ ΚΟΝΤΟΓΛΟΥ

Αναβιώσεις της βυζαντινής τέχνης στον Άγιο Χαράλαμπο του Πολυγώνου δια χειρός Φώτη Κόντογλου

Ο Φώτης Κόντογλου (1895–1965) από το Αϊβαλί της Μικρασίας συγκαταλέγεται στους σημαντικότερους καλλιτέχνες και διανοητές του περασμένου αιώνα. Με σπουδές στη Σχολή Καλών Τεχνών της Αθήνας αλλά και καλλιτεχνικές εμπειρίες στο Παρίσι, ταξιδεμένος σε πολλές χώρες της Ευρώπης, εγκαταστάθηκε ως πρόσφυγας στην Αθήνα, μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή του 1922. Αυτή την εποχή περίπου επισκέπτεται τη μοναστική πολιτεία του Αγίου Όρους, όπου η βυζαντινή τέχνη τού αποκαλύπτει την ομορφιά και την πνευματικότητά της. Από το 1926 ο Κόντογλου ζωγραφίζει αποκλειστικά με βυζαντινή τεχνοτροπία, την οποία δεν εγκαταλείπει ποτέ, συνδυάζοντας στο έργο του την υψηλή καλλιτεχνική ποιότητα με την πίστη και το πνεύμα της Ορθοδοξίας. Εργατικός και ακαταπόνητος, ζωγραφίζει εικόνες και τοιχογραφίες σε εκκλησιαστικά και κοσμικά κτήρια, γράφει μυθιστορίες και δοκίμια και παράλληλα διδάσκει την τέχνη του στους πολυάριθμους μαθητές του, χωρίς ποτέ να αποκτήσει κάποια ακαδημαϊκή θέση. Ανάμεσα στα έτη 1954 και 1958, ο Φώτης Κόντογλου διακοσμεί με τοιχογραφίες τον ναό του Αγίου Χαράλαμπος στο Πολύγωνο και αγιογραφεί το κτιστό τέμπλο του. Στο πλούσιο εικονογραφικό πρόγραμμα του ναού, που ακολουθεί τα πρότυπα υστεροβυζαντινών εκκλησιών, οι κυρίαρχες μορφές του Παντοκράτορα στον τρούλο και της Πλατυτέρας στο Ιερό, συνδυάζονται με τις μεγάλες δεσποτικές εορτές, αλλά και με σκηνές από τον βίο του προστάτη αγίου του ναού – του αγίου Χαράλαμπος – και με πολυάριθμες μορφές αγίων στον κυρίως ναό. Η κλασική δομή των παραστάσεων, η ακρίβεια του σχεδίου, το υψηλό ήθος των μορφών και η χρωματική λιτότητα αυτού του διακόσμου, σε βυζαντινό ύφος, δίνουν το μέτρο των ικανοτήτων του ζωγράφου, αναδεικνύοντας το τοιχογραφικό σύνολο του Αγίου Χαράλαμπος στο Πολύγωνο σε ένα από τα πιο χαρακτηριστικά έργα της θρησκευτικής ζωγραφικής του Κόντογλου.

Τζένη Αλιμπάνη
Αρχιτέκτων – δρ Ιστορίας της Τέχνης
Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού

Ο ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗΣ ΤΟΥ ΝΑΟΥ ΚΑΙ Η ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ

Ο ναός κτίσθηκε με περιμετρική λιθοδομή με ισχνά κονιάματα και καλύφθηκε με πλάκες και τρούλλο σε εσωτερικά υποστυλώματα από μπετόν αρμέ μέτριας ποιότητας. Το κτίριο του ναού παρουσιάζει ρωγμές στην τοικοποιία που οφείλονται σε σεισμική δραστηριότητα καθώς και εισροή υγρασίας από πολλά σημεία, που έχει διαβρώσει τους σιδηροπλισμούς και έχει προκαλέσει την κατάπτωση επιχρισμάτων. Λόγω της κακής κατάστασης διατήρησης του κτιρίου του ναού έχουν προκληθεί επίσης φθορές στις τοιχογραφίες που κοσμούν τις εσωτερικές επιφάνειες. Η κατάσταση εγκυμονεί σοβαρούς κινδύνους.

Ο ΚΙΝΔΥΝΟΣ ΣΤΙΣ ΤΟΙΧΟΓΡΑΦΙΕΣ ΤΟΥ ΚΟΝΤΟΓΛΟΥ

Ρωγμές, αποκόλλσεις του υποστρώματος και απώλειες της ζωγραφικής επιφάνειας είναι εμφανείς σε πολλά σημεία. Η συσσώρευση ατμοσφαιρικών ρύπων και αιθάλης έχει αλλοιώσει σε όλη την έκταση την εικόνα των ζωγραφικών παραστάσεων. Τα προβλήματα αυτά είχαν επισημανθεί παλαιότερα και ήδη το 2006 ύστερα από πρωτοβουλία του καθηγητή Ιστορίας της Τέχνης του Πανεπιστημίου Αθηνών Νικολάου Ζία και της Διεύθυνσης Συντήρησης Αρχαίων και Νεωτέρων Μνημείων του Υπουργείου Πολιτισμού, πραγματοποιήθηκαν επεμβάσεις συντήρησης σωστικού χαρακτήρα στις περιοχές που εμφάνιζαν απολεπίσεις της ζωγραφικής επιφάνειας. Μετά από δεκατρία χρόνια και λόγω του ότι δεν πραγματοποιήθηκαν ποτέ οι αναγκαίες εργασίες στο κέλυφος του ναού τα προβλήματα αστάθειας των τοιχογραφιών

συνεχίζονται και σε πολλά σημεία έχουν επιδεινωθεί.

ΒΗΜΑΤΑ που πρέπει να γίνουν ώστε να καταστεί ασφαλές και στεγανό το κτίριο και να εξασφαλιστεί η συντήρηση και η διατήρηση της σπάνιας αγιογραφίας του:

- Άμεσες σωστικές επεμβάσεις στις περιοχές που παρατηρείται αποκόλληση και απολέπιση του ζωγραφικού στρώματος των τοιχογραφιών
- Αποτύπωση των φθορών, αποτίμηση της αντοχής του φέροντος οργανισμού. Μελέτες αποκατάστασης με έμφαση στην υδροπροστασία και αντισεισμικής ενίσχυσης με αντικατάσταση των εξωτερικών επιχρισμάτων με οπλισμένα.
- Μελέτη Συντήρησης των Τοιχογραφιών που να περιλαμβάνει αναλυτική περιγραφή της υπάρχουσας κατάστασης, ερμηνεία των αιτίων φθοράς και προτάσεις αντιμετώπισης καθώς και περιγραφή μεθόδων και υλικών που θα εφαρμοστούν στις εργασίες συντήρησης
- Κατασκευή καλαισθητού εργοταξιακού στεγάστρου που θα παραμείνει μέχρι την ολοκλήρωση των έργων.
- Σταδιακή και ιεραρχημένη εκτέλεση των οικοδομικών εργασιών, βάσει των ανωτέρω μελετών με την αναλογούσα επίβλεψη.

Ιωάννης Κίζης

δρ Αρχιτέκτων- ομότιμος καθηγητής ΕΜΠ

Νικόλαος Μίνωσ

Συντηρητής Αρχαιοτήτων-Επίτιμος Διευθυντής της Διεύθυνσης Συντήρησης Αρχαίων και Νεότερων Μνημείων του Υπουργείου πολιτισμού

Συμβάλετε στην αποκατάσταση

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ (δικαιούχος Ι. Ναός Αγ. Χαράλαμπος)

IBAN : GR53 0171 7520 0067 5212 9329 061

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ: 210.6464168 agcharalampospolygono@gmail.com

